

Kostel sv. Jana Křtitele

Historickému centru Chudenic dominuje gotický farní kostel svatého Jana Křtitele. Podle nápisu na stěně kostela je v roce 1200 založil Drslav, bratr Czernina a Břetislava z Chudenic. První dochovaná písemná zpráva o Chudenicích však pochází až z roku 1291 a kostel byl zřejmě založen po postavení sousední tvrze – rodového sídla Czerninů (Starý zámek).

Zrekonstruovaný kostel svatého Jana Křtitele

Jádro dnešního kostela pochází z druhé poloviny 14. století a již v roce 1355 je připomínán jako kostel farní. V roce 1378 je uváděn plebánem Přibík Pulkava z Hradenina, známý kronikář císaře Karla IV. Ten zemřel roku 1380 v Chudenicích a je v kostele pochován. Z renesančního rozšíření je významná přístavba sakristie v první polovině 16. století a v roce 1660 přístavba věže se zvonici, která teprve v pozdějším období získala charakteristickou cibulovitou baň. V roce 1810 byla vystavěna kobka před sakristií a oratoř na jižní straně. Koncem 19. století byla kamenná dlažba nahrazena litým terasem od italských řemeslníků a dřevěná šindelová krytina pálenou taškou.

V roce 1906 byl chrám povýšen na děkanství, o šest let později byl zvelebován interiér – obnovuje se chór a osazují se nové varhany. Cenné deskové obrazy chudenicického oltáře byly průběžně restaurovány. Poslední oprava vnitřních prostor byla provedena včetně nového elektrického vedení v roce 1983. Do konce 18. století byl kolem kostela hřbitov ohraničený kamennou zdí. Na základě dekretů císaře Josefa II. byl zrušen a nový byl založen při barokní kapli sv. Anny jihozápadně od centra.

Kostel sv. Jana Křtitele je jednolodní stavba s hranolovou

věží v západním průčelí, pětibokým presbytářem na východní straně a se sakristií a předsíní na severní straně. Podvěžní vstupní prostor je sklenut křížovou hřebínkovou klenbou, vstupní portál je hrotitý s profilovaným ostěním. Loď je plochostropá, presbytář je sklenut křížovou žebrovou klenbou na kružbových konzolách s maskarony. Hrotitá okna jsou zakončena kružbami doplněnými v 19. století. Při jižní straně presbytáře je oratoř a při severní stěně sakristie sklenutá valenou klenbou.

Ve stavebně nejstarší části dominuje triumfální kamenný oblouk s gotickými malbami z poloviny 14. století, které se nalézají i pod přemalbami stěn, zejména v presbytáři. Na téměř celé ploše oblouku jsou figurální malby v okrouhlých polích. Středověkým stylizovaným rukopisem jsou zobrazeny ženské postavy (světice) a muži ve zbroji – podle heraldiky a lemujícího textu předci Czerninského rodu. Na severní stěně se nalézá fragment testamentu Heřmana Czernina z Chudenic z roku 1650, pořízený zde pro paměť budoucím pokolením.

V presbytáři jsou také vymalovány erby s bohatými farními prvky ze 16. století. Vlevo je starší podoba erbu Czerninů, vedle erby Kateřiny z Vopisku a Elišky z Opálky. Rákosový strop lodi obdélníkového tvaru je pokryt freskou od V. Kaplanka z Domažlic z roku 1759. Při severní stěně je před pozadím freskové iluzivní malby osazeno dřevěné sousoší Kalvárie z roku 1759, od stejného sochaře je polychromovaná plastika sv. Jana Nepomuckého.

Zrekonstruované centrum městyse s kostelem

Interiér kostela

Americká zahrada

Arboretum Americká zahrada se nachází v lesním komplexu Žďár pod rozhlednou Bolfánek zhruba 2 km od Chudenic. Lokalita o rozloze 1,88 ha byla vyhlášena chráněným územím v roce 1969 Ministerstvem kultury (dnes má status národní přírodní památky).

Zahrada byla založena v roce 1828 hrabětem Eugenem Černinem jako školka okrasných, převážně severoamerických dřevin. Vznik arboreta je datován do roku 1842. Pod jménem Americká zahrada je arboretum známé od roku 1844 a díky své zachovalosti, stáří a přítomnosti některých zajímavých forem dřevin se jedná o jednu z nejvýznamnějších památek svého druhu u nás. Je to nejucelenější soubor introdukovaných, převážně severoamerických dřevin na území České republiky, čítající více než 200 druhů a kultivarů listnatých i jehličnatých dřevin evropského, asijského a severoamerického původu. V roce 1843 zde byl poprvé vysazen jedlovec tisolistý (Pseudotsuga menziesii) neboli douglaska, který je obvykle nesprávně označován jako douglaska tisolistá. Tento exemplář se nám zachoval do současnosti. Dle posledního měření, které proběhlo v květnu 2010 je

Jedlovec tisolistý neboli douglaska

výška kmene 32 m, výška celého stromu 34,8 m, obvod kmene 572 cm a obvod koruny 68 m.

Dalším velice významným unikátem je stromový exemplář dřinu květnatého (Cornus florida). Zajímavých dřevin zde roste mnohem více.

Soubor dřevin je pravidelně doplňován novými druhy dle platného plánu péče.

Odpočinkový altán

Dřín květnatý

Zámek Lázeň

Vrch Žďár byl od pradávna kultovním místem starých Keltů, Slovanů a později také křesťanů. Prameny pod ním byly považovány za posvátné a léčivé a snad již dávní obyvatelé Chudenic různých kultur je uctivali.

Bylo jen otázkou času, kdy se místu vývěřů dostane větší pozornosti. Stalo se tak za majitele chudenického panství Františka Josefa hraběte Czernina z Chudenic, který roku 1728 objednal u významného českého barokního architekta Františka Maxmiliána Kaňky, který byl také autorem plánů nového kostela sv. Wolfganga na vrchu Žďár, projekt kapličky. Kaple byla postavena nad prameništěm při jižním úpatí vrchu Žďár a měla jednoduchý čtvercový půdorys uprostřed se studánkou a byla zakryta zvoncovou střechou. Její stavba probíhala od března do října 1728.

Zámek Lázeň

Místo se stalo velmi oblíbeným a poutníci ke kapli chodili nejen během poutí od kostela sv. Wolfganga po schodech, které jsou dodnes patrné.

Kromě poutníků těšilo se toto místo stále větší oblibě také u Czerninů. Již v roce 1819 bylo pro Eugena I. hraběte Czernina z Chudenic rezervováno v lázeňském hostinci několik místností. Tento stav však brzy přestal vyhovovat, a proto bylo přikročeno k přestavbě lázeňského domu na letní sídlo hraběcí rodiny. Stavba probíhala v letech 1821-1824. V letech 1825-1826 byl také postaven nový lázeňský hostinec na západním okraji areálu, kde nad lesním parkovištěm stojí dodnes. V letech 1823 – 1826 byla rozšířena zahrada a založen anglický krajinářský park.

Nový zámeček byl hraběcí rodinou velmi oblíben a oblibě se těšil také přilehlý lázeňský dům. Přijíždělo sem stále větší množství lázeňských hostů i známých osobností.

Kvapilova jezírka

Kvapilova jezírka

Jezírka jsou dvě a najdete je nedaaleko Americké zahrady. Jsou blízko sebe, oddělená mokřadem, napájená a propojená nedaaleko od nich pramenicím potokem, vlévajícím se do řeky Merklínky. Tomu spodnímu se říká jezírko Rusalčino. Jaroslav Kvapil, autor libreta k nejnámější operě Antonína Dvořáka „Rusalka“, právě na tohle jezírko při své tvorbě myslel a bylo mu inspirací.

Původně Kvapil své libreto nabídnul dvěma nebo třema jiným skladatelům, ale těm se nelíbilo. Až po té mu tehdejší ředitel Národního divadla sjednal schůzku s Dvořákem. Toho naopak libreto nadchlo.

Naučná stezka Žďár

Pět kilometrů dlouhá naučná stezka Žďár se dvěma nástupními místy, u zámku Lázeň a u kaple sv. Anny. Provede vás půvabnou lokalitou kolem vrchu stejného jména a klidným prostředím zdejšího lesoparku. Na patnácti zastaveních se dozvíte zajímavosti o zdejší fauně a flóře. Trasa vede po upravených cestách, nenáročným terénem.

Kaple sv. Anny

Chudenic se svými dominantami - Bolfánkem a kostelem

Vydal Městys Chudenic v roce 2016

Kvapilova 215, 339 01 Chudenic

Tel.: 376 398 211, 724 939 829

www.chudenic.info

Foto: Archiv Městysu Chudenic

Grafická úprava a tisk: SOS print s.r.o., Plzeň

PRŮVODCE

CHUDENICKEM

Chudenic - Bezpravovice - Býšov - Slatina - Lučice

Starý czerninský zámek, Zámek Lázeň, Muzeum Josefa Dobrovského, Kostel sv. Jana Křtitele, Areál Bolfánek, Americká zahrada, Kvapilova jezírka, Naučná stezka Žďár a další ...

CHUDENICKO

Historie Městysu Chudenice

Starý rodový erb Černinů z Chudenic

Chudenice jsou poprvé připomínány roku 1200, v době, kdy je prvně zmiňován kostel sv. Jana Křtitele v Chudenicích. Jejich historie je velmi úzce spjata se šlechtickým rodem Czerninů, kterým obec nepřetržitě patřila od první poloviny 13. století do roku 1945.

O Czerninech, jednom z nejstarších českých šlechtických rodů, se písemné prameny zmiňují roku 1192, kdy byl Czernin jmenován komořím českého krále Přemysla Otakara I.

Posledním majitelem chudenického panství byl Eugen III. Czernin, kterému bylo toto panství zabaveno roku 1945 na základě tzv. Benešových dekretů, ovšem ne jako kolaborantovi, ale jako Němci, jelikož měl státní německé občanství.

Roku 1592 byla obec zásluhou Humprechta Czernina povýšena císařem Rudolfem II. na městys s právem erbu, pečeti a trhu. Od 10. října 2006 byl obci tento status vrácen.

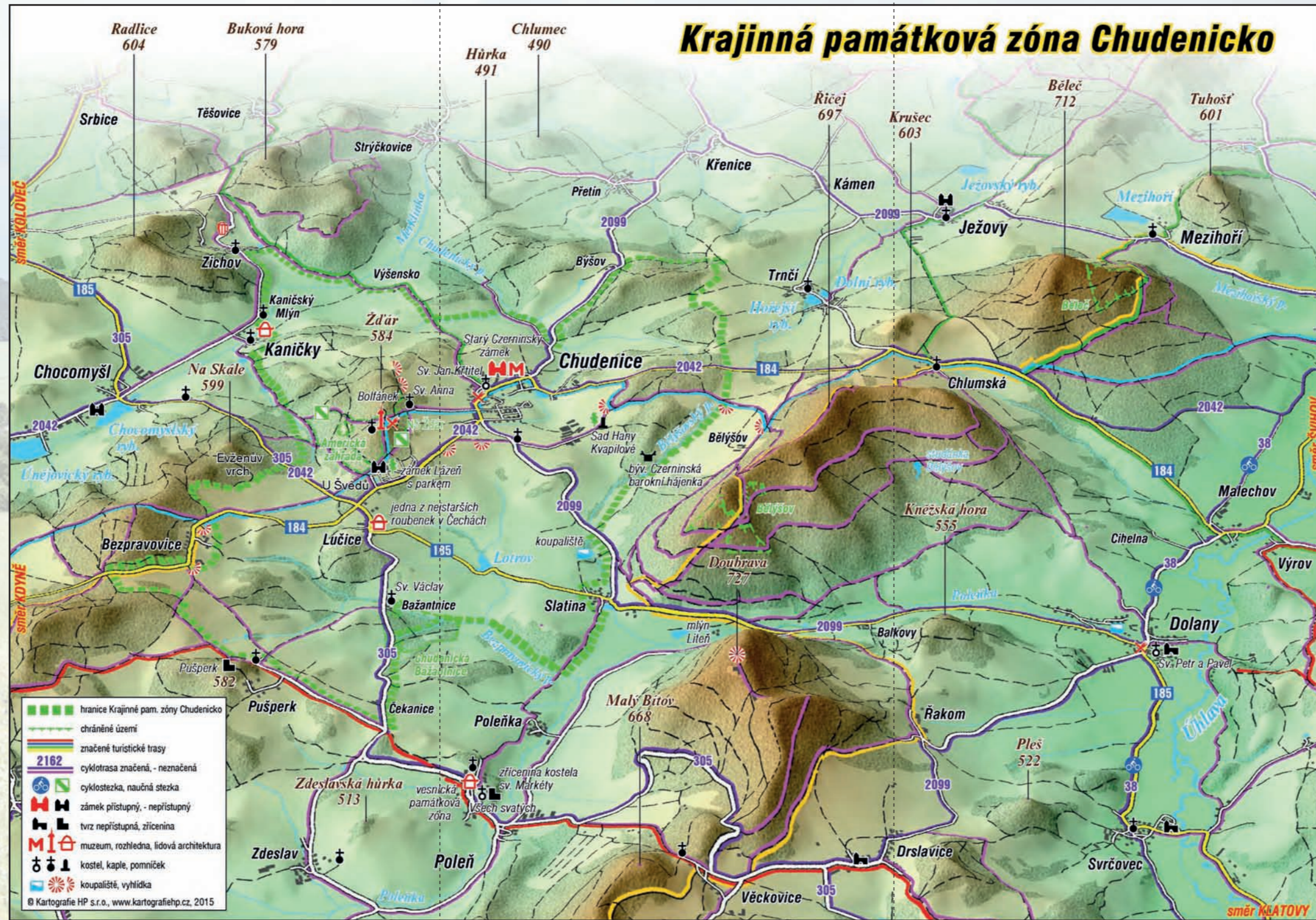
Pověst o původu názvu Chudenice

Vypráví o události, která se stala kolem roku 1040 za vlády knížete Břetislava

Jedné noci vtrhlo do chudenické tvrze bavorské vojsko a všechny obyvatele tvrze vyvraždilo. Jen chůva se stihla ukrýt před zraky nepřátel v tajném výklenku krbového komína s malým miminkem v náručí, s dědicem pána tvrze. Když vojsko od táhlo, začal se shromažďovat lid okolo tvrze, pak teprve chůva vyšla z tohoto úkrytu a ukázala shromážděnému lidu od sazí černé miminko. Na to jeden z lidu zvolal - „Aj chuděnc a jak jest černý. Bůh nám tebe opatruj, abys opět byl našim pánem.“

Když se o této události dozvěděl vévoda Břetislav, nazval malé miminko černé od sazí černým, tedy Czerninem a statky jeho rodičů pojmenoval Chudenicemi.

Dnešní pohled na Chudenice z Bolfánku

Starý czerninský zámek

Starý zámek je nejstarší památkou Chudenic, kolébkou prastarého šlechtického rodu Czerninů z Chudenic. O staré gotické tvrzi, tedy předchůdkyni dnešního zámku se písemné prameny zmiňují až roku 1564. Tvrz v Chudenicích získal starší z bratrů Humprecht, který ji na konci 16. století nechal přestavět na pohodlnější renesanční zámeček. Po roce 1678 se panství dostalo do rukou jindřichohradecké větve rodu Czerninů.

Czerninové působili většinou ve správě Pražského hradu, do Chudenic jezdili pouze jako na letní sídlo. Nejdříve tedy na zámek do Chocomyše, po rozsáhlém požáru si nechali postavit zámek Lázeň. Starý zámek využívali jako kanceláře Řídícího úřadu, patronátní, lesní a důchodenský úřad panství chudenického.

Po zabavení majetku v roce 1945 zde byly kanceláře Lesního úřadu i byty zaměstnanců. Kolem roku 1948 byl zámek převeden do majetku obce Chudenice pro kulturní účely. Bylo sem převedeno Muzeum Josefa Dobrovského z rozhledny Bolfánek, bylo zbudováno kino, knihovna, kuchyně JZD Chudenice, klubovna SSM, dále obecní byty a další. V roce 2000 se zde zbudovala v prvním patře zámecká expozice a v přízemí expozice muzejní.

Interiér Starého czerninského zámku

Rozhledna Bolfánek

Rozhledna s kaplí

Dominantou Chudenicka viditelnou z daleka je rozhledna Bolfánek, která se nachází na nejvyšším vrcholu lesa Žďár (583 m n.m.). Věž je pozůstatkem kostela svatého Wolfganga, též název Bolfánek, je počestvou zdrobnělinou jména Wolfgang.

Sv. Wolfgang byl původně biskup v bavorském Řezně, který se zasloužil o šíření křesťanství v tehdejších Čechách a významnou měrou přispěl ke zřízení biskupství v Praze (roku 973). Pověst praví, že Wolfgang šel pěšky z Řezna do Prahy vysvětit prvního pražského biskupa a při zpáteční cestě se zastavil na návrší u Chudenic, kde přenocoval a založil kostel. V letech 1722 – 1725 byl Františkem Josefem Černinem vystavěn nový kostel dle návrhu architekta Maxmiliána Kaňky. Kostel po přestavbě byl dlouhý 26 metrů, s obdélníkovou lodí a užším presbytářem obráceným k východu. Původní věž byla cibulovitá a teprve později byla přestavěna do současné podoby, jejíž vzorem byla prý Černá věž v Klatovech.

Kostel byl zrušen roku 1786 výnosem Josefa II., byly zakázány i pouti. Roku 1810 byl kostel poškozen, zachována zůstala jen věž. Stavební materiál z kostela byl použit na stavbu panských stájí, čímž zcela zanikla sláva poutního kostela. Nicméně ještě v roce 1829 sloužil u zbytků kostela slavnou staroslovanskou mši Josef Dobrovský, který pobýval na zámku jako host a vychovatel v rodině Černinů. Kaple při věži kostela byla zřízena již roku 1772, v roce 1897 bylo přistavěno atrium s žulovými sloupy, vyměněny dřevěné schody k pulvinu za žulové, nová podlaha, oltář, vše k 900. výročí úmrtí sv. Wolfganga.

Rozhledna zde byla zřízena již roku 1845, kdy byla věž dostavěna do výšky 45 metrů a tesařským mistrem Janem Kubátem změněna do nynější podoby. Na vrchol věže vede 138 schodů. Odměnou za vynaloženou námahu při výstupu na vrchol rozhledny je nezapomenutelný dokonalý kruhový výhled na panorama Šumavy, vrcholy Českého lesa, lze spatřit také Radyni, Plzeň a Brdy a při dobré viditelnosti i Krušné hory a vrcholky Alp.

Zájezdni hostinec u Bolfánku